

FEUILLETON

TANDHEELKUNDE EN TANDHEELKUNST IN DEN LOOP DER TIJDEN

DOOR

A. A. H. HAMER

V (Slot)

Dit alles is alweer een kwart-eeuw geleden. Sociale en economische toestanden veranderen en inzichten wijzigen zich.

Ik wees er reeds op, dat, om zich te kunnen oriënteren in de nieuwere gegevens omtrent hereditieit, voedingsleer (vitaminen), interne secretie, (hormonen) immuniteit, etc., voor de a.s. tandartsen een bredere wetenschappelijke basis vereischt wordt, dan bij de tegenwoordige wetgeving is vastgesteld.

Want wanneer een der pijlers, waarop de wetenschap steunt, bezwijkt, moet men weer op andere wijze het theoretische gebouw stutten.

Dit kan men meestal aan beroepsgeleerden overlaten, maar wetenschap en praktijk grijpen soms dermate in elkaar, dat men meer resultaten kan verwachten van de medewerking van wetenschappelijk ontwikkelde practici.

Het streven de tandcaries te voorkomen of te beperken, is volstrekt geen utopie meer en hierbij zal men specialistische voorlichting of medewerking zeker wel noodig hebben.

Nà voor niet-Duitschers onbegrijpelijke beweringen van Dr. Geier, mag ik niet nalaten, mede te deelen, wat Dr. Schrickel zegt in „Heilkunde und Naturwissenschaft”, Sondernummer Zahnärztliche Mitteilungen, (1936) en waarmede zeker ieder modern medicus en tandarts het volkomen eens zal zijn.

„Nicht kranke Zähne — kranke Menschen sind das Object „zahnärztlicher Bemühungen, und nicht Füllungen oder Prothesen sind der zahnärztlichen Weisheit letzter Schluss.

„Kranke Zähne sind sowohl Indikator eines erkrankten Gesamtorganismus, wie sie anderseits z.B. im Sinne der Focalinfection, Ausgang und Ursache der Erkrankungen anderer Organe darstellen können. Die Karies und Parodontose-bekämpfung ist mit einer lokalistisch-mechanische Behandlung nicht durchzuführen, und erst recht jede Prophylaxe fordert hier biologisches Denken und Ganzheitsschau des Gleichgewichts-gestörten Organismus.

„Unbestreitbar ist die Zahnheilkunde ein Baustein im grossen Gebäude der Gesamtheilkunde, und der Zahnarzt ist Arzt.“

Dit is ongeveer hetzelfde standpunt als door de Staatscommissie (1906) werd ingenomen.

In antwoord op eene missieve betreffende bevoegdheid van tandmeester van 29 December No. 7021, afd. B. B., waarin bezwaren tegen de voorstellen der Staatscommissie werden uiteenzet, schreven wij 11 Maart 1908 o.a.:

„Wanneer de tandarts een met den arts grootendeels gemeenschappelijke *theoretische* opleiding heeft genoten, ware het in hooge mate irrationeel, hem den titel van tandarts te onthouden. Hij onderscheidt zich dan immers slechts van den arts, doordat hij niet algemeen arts is, maar arts uitsluitend voor de tanden. Het publiek veronderstelt dit klaarblijkelijk reeds. Wij wenschen de opleiding in overeenstemming te brengen met de gerechtvaardigde eischen van hen, die behandeld moeten worden en niet omgekeerd de opleiding te wringen en te drukken, opdat de oude titel tandmeester zou kunnen behouden blijven.“

Men brenge dus nu de opleiding in overeenstemming met de reeds verkregen titel!

We kunnen het onderwijs, zooals dit gedurende de jaren 1913—1937 in Utrecht gegeven werd, als een overgangstijdperk beschouwen.

Het arts-examen weer te eischen voor allen, die zich als specialist in de tandheelkunde willen vestigen, zou fnuikend zijn voor de moderne tandheelkunst en noodlottig voor de volksgezondheid (wegens gebrek aan hulp).

Twee bekende Nederlandsche Professoren van de Medische Faculteit, wier speciaal gebied het dichtst grenst aan den mond en die tevens van de tandheilkundige opleiding een grondige studie hebben gemaakt, komen ook tot de conclusie, dat een afzonderlijke bevoegdheid en studie voor den tandarts te verkiezen is, al bestaat er verschil van meening op welke wijze het wetenschappelijke gedeelte het best gedoceerd zou moeten worden.

Prof. Zwaardemaker wenschte het candidaats-examen in de Geneeskunde of dat van candidaat-arts.

Prof. Burger was ook de meening toegedaan, dat het bijwonen der colleges voor deze examina noodzakelijk is, maar dat er een afzonderlijk examen zou kunnen worden afgenomen.

In deze geest is de wetswijziging 1913 aangenomen.

Nu echter is gebleken, dat dit groote moeilijkheden oplevert.

Het zou te uitvoerig worden hierop nader in te gaan. Slechts nog dit:

Onderwijs moet berekend zijn voor studenten met middelmatige aanleg. Buitengewoon begaafden, met aangeboren handigheid, hetzij ze beginnen als arts of als techniker, komen er tòch, ondanks alles. Met of zonder „school”.

Met deze uitzonderingen kan men geen rekening houden.

De uitoefening der tandheekkunde is immers „kunst”, waarbij aangeboren praedispositie een groote rol speelt.

Het gaat er ongeveer mede als met een toekomstige violist. Wanneer er jaarlijks een millioen kinderen op een viool gaan krassen, zullen er maar 100.000 zijn die er een toon uit halen, hiervan zijn er maar 10.000 die daarmede hun huisgenooten niet op de vlucht jagen en van deze zijn er dan een 1000-tal, die werkelijk viool spelen en later een bruikbaar lid van een orkest kunnen worden; 100 zullen als solist kunnen optreden, doch slechts een 10-tal zal het tot internationale bekendheid brengen, dank zij geweldige oefening, volhardende studie en dat ondefinieerbare „iets”, dat alleen de waarachtige kunstenaar bezit.

Hoe het mogelijk is, dat soms kinderen het meest verwende publiek met hun spel epateeren, begrijpen we niet, zij spotten met alle paedagogische geleerdheid.

De „school” moet ingesteld zijn op de 1000 bruikbare orkestleden. Zoo is het ook met de tandheekkundige opleiding, die het grootst mogelijke aantal bruikbare tandartsen moet afleveren.

* * *

Het is onloochenbaar dat maatschappelijke toestanden op natuurlijke wijze zich wijzigen en zich aanpassen aan de behoefte.

Hoewel deze wisselvallige vooruitgang van wetenschap en kunst en de op- en neergang der wereldbeschaving, deze periodiek voorkomende evoluties en revoluties, op onverklaarbare wijze in de lucht schijnen te zitten, zoo zijn er toch steeds vooraanstaande personen, die hierbij richting geven en leiding hebben.

En zij, die in een vroeger tijdperk zoo'n belangrijke rol speel-

den, zich vol enthousiasme aan een levenstaak gevende, de fondamenteen hebben gelegd, waarop een later geslacht kan voortbouwen, worden soms maar al te spoedig vergeten.

De twee pioniers, die de tandheelkunst hier te lande den moeizamen weg tot ontwikkeling deed vinden, al waren zij overtuigd, dat bij het einde van hun leven de juiste weg nog niet was ingeslagen, zijn Dr. Th. Dentz en John E. Grevers.

Reeds in Juli 1883 werd een adres aan den Minister van Binnenlandsche zaken gezonden in welk request o.a. werd aangedrongen „dat tot het afleggen van het theoretisch tandheelkundig „examen alléén bevoegd zullen zijn: b. die de twee natuurkundige „examina met goed gevolg hebben afgelegd”.

Dr. Dentz en Grevers hebben dit standpunt gedurende een halve eeuw met overtuiging verdedigd, een opvatting waarvoor nu eindelijk de tijd rijp is.

Een natuurlijke ontwikkeling immers kan en mag niet kunstmatig geremd worden, vooral niet nu gebleken is, dat een andere weg om dit doel te bereiken, te groote moeilijkheden biedt.

Waar het zoo juiste argument gebruikt wordt, dat met „manual training” bij deze leergang zoo vroeg mogelijk moet worden begonnen, wordt wel eens over het hoofd gezien, dat ook de studenten in de geneeskunde gedurende de eerste jaren een groot deel van hun academische uren besteden aan technische oefeningen (microscopie, chemisch en fysisch practicum, anatomische oefeningen, physiologisch-laboratorium-arbeid).

Een student kan dus nà zijn 2e natuurkundig examen beter beoordeelen of hij wel handig genoeg is en de technische aanleg heeft, die voor de tandheelkunst vereischt wordt, dan direct na zijn eindexamen gymnasium of H.B.S., waardoor reeds één der moeilijkheden, die zich nu bij dit onderwijs voordoet, ondervangen zou zijn.

Ook de vrees, dat er geen voldoende aantal tandartsen zou komen, bestaat nu niet meer.

We mogen aannemen, dat aan de vraag naar tandheelkundige hulp nu wel kan worden voldaan.

In 1913 waren er in Nederland een paar honderd tandartsen; in 1936 ruim 1000. In de kleinste plaatsjes kan men tegenwoordig bevoegde tandheelkundige hulp krijgen. Waren er in 1895 niet meer dan 20 studenten ingeschreven, nu zijn er ruim 500.

Zoo schijnt mij nu de tijd gekomen, om de adviezen van de Staatscommissie 1906 op te volgen, waaraan, naar ik meen, niets toegevoegd of veranderd behoeft te worden, behalve dat het instellen van een Professoraat voor dit belangrijke speciaal vak

dringend noodig is. De tandheelkunde dient vertegenwoordigd te zijn in de medische faculteit.

* * *

Nieuw of oorspronkelijk is dit alles allerminst. Ik meen echter de ontwikkeling der tandheelkunde in verband met die der heelkunde en der oogheelkunde op een aparte manier te hebben belicht; en tevens nog eens de beteekenis van de tandheelkunde uit een wetenschappelijk en sociaal-hygiënisch oogpunt te hebben aangetoond.

NICE-FABRON.